

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2016 m. lapkričio 8 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Teismų bendradarbiavimas baudžiamosiose bylose — Pamatinis sprendimas 2008/909/TVR — 17 straipsnis — Nuosprendžio vykdymą reglamentuojantys teisės aktai — Vykdančiosios valstybės nacionalinės teisės normos, pagal kurią laisvės atėmimo bausmės atlikimo laikas trumpinamas dėl darbo, nuteistojo dirbto išduodančiojoje valstybėje įkalinimo metu, aiškinimas — Pagrindų sprendimų teisiniai padariniai — Pareiga pateikti Sąjungos teisę atitinkantį aiškinimą“

Byloje C-554/14

dėl *Sofiyski gradski sad* (Sofijos miesto teismas, Bulgarija) 2014 m. lapkričio 25 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2014 m. gruodžio 3 d., papildytu 2014 m. gruodžio 15 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą baudžiamojoje byloje prieš

Atanas Ognyanov,

dalyvaujant

Sofiyska gradska prokuratura,

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kurį sudaro pirmininkas K. Lenaerts, pirmininko pavaduotojas A. Tizzano, kolegijų pirmininkai R. Silva de Lapuerta, M. Ilešič, J. L. da Cruz Vilaça ir M. Berger (pranešėja), teisėjai J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev, C. Toader, M. Safjan, E. Jarašiūnas, C. G. Fernlund, C. Vajda, S. Rodin ir F. Biltgen,

generalinis advokatas Y. Bot,

posėdžio sekretorius M. Aleksejev, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2016 m. sausio 12 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos T. Henze ir J. Kemper,
- Ispanijos vyriausybės, atstovaujamos A. Rubio González,
- Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos M. Bulterman ir M. Gijzen,
- Austrijos vyriausybės, atstovaujamos G. Eberhard,

* Proceso kalba: bulgarų.

— Jungtinės Karalystės vyriausybės, atstovaujamos D. Blundell ir L. Barfoot,
— Europos Komisijos, atstovaujamos R. Troosters, W. Bogensberger ir V. Soloveytschik,
susipažinęs su 2016 m. gegužės 3 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,
priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2008 m. lapkričio 27 d. Tarybos pamatinio sprendimo 2008/909/TVR dėl nuosprendžių baudžiamosiose bylose tarpusavio pripažinimo principo taikymo skiriant laisvės atėmimo bausmes ar su laisvės atėmimu susijusias priemones, siekiant jas vykdyti Europos Sąjungoje (OL L 327, 2008, p. 27), iš dalies pakeisto 2009 m. vasario 26 d. Tarybos pamatiniu sprendimu 2009/299/TVR (OL L 81, 2009, p. 24) (toliau – Pamatinis sprendimas 2008/909), 17 straipsnio 1 ir 2 dalių išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant bylą dėl nuosprendžio baudžiamajoje byloje pripažinimo ir Danijos teismo Atanas Ognyanov skirtos laisvės atėmimo bausmės vykdymo Bulgarijoje.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

- 3 Pamatinis sprendimas 2008/909 daugelyje valstybių narių nuo 2011 m. gruodžio 5 d. pakeitė atitinkamas nuostatas, išdėstytas 1983 m. kovo 21 d. Europos konvencijoje dėl nuteistųjų asmenų perdavimo ir jos 1997 m. gruodžio 18 d. papildomame protokole.
- 4 Šio pamatinio sprendimo 5 konstatuojamoji dalis suformuluota taip:

„Procesinės teisės baudžiamajame procese yra svarbus elementas užtikrinant valstybių narių tarpusavio pasitikėjimą teismo bendradarbiavimo srityje. Valstybių narių santykiai, kuriems būdingas ypatingas tarpusavio pasitikėjimas kitų valstybių narių teisinėmis sistemomis, suteikia galimybes vykdančiajai valstybei pripažinti išduodančiosios valstybės institucijų priimtus sprendimus. Todėl turėtų būti planuojama toliau plėtoti bendradarbiavimą, numatytą Europos Tarybos dokumentuose dėl teismo sprendimų baudžiamosiose bylose vykdymo, visų pirma tada, kai dėl ES piliečių buvo priimtas nuosprendis baudžiamajoje byloje ir jie buvo nuteisti laisvės atėmimo bausme arba jiems buvo paskirta su laisvės atėmimu susijusi priemonė kitoje valstybėje narėje. <...>“

- 5 Minėto pamatinio sprendimo 3 straipsnyje „Tikslas ir taikymo sritis“ nustatyta:

„1. Šio pamatinio sprendimo tikslas – nustatyti taisykles, pagal kurias valstybė narė, siekdama sudaryti palankesnes sąlygas socialinei nuteistojo asmens reabilitacijai, pripažįsta nuosprendį ir vykdo bausmę.

<...>

3. Šis pamatinis sprendimas taikomas tik šiame pamatiniame sprendime apibrėžtų nuosprendžių ir bausmių vykdymui. <...>

<...>“

- 6 Pamatinio sprendimo 2008/909 8 straipsnis „Nuosprendžio pripažinimas ir baudmės vykdymas“ išdėstytas taip:

„1. Vykančiosios valstybės kompetentinga institucija pripažįsta pagal 4 straipsnį ir laikantis 5 straipsnyje nustatytos tvarkos perduotą nuosprendį ir nedelsdama imasi visų būtinų priemonių nuosprendžiui vykdyti, išskyrus atvejus, kai kompetentinga institucija nusprendžia remtis kuriuo nors 9 straipsnyje nurodytu nepripažinimo ir nevykdymo pagrindu.

2. Jei baudmės trukmė nesuderinama su vykdančiosios valstybės teise, tai vykdančiosios valstybės kompetentinga institucija gali nuspręsti baudmę adaptuoti tik tuo atveju, kai ši baudmė viršija pagal tos valstybės nacionalinę teisę už tos pačios rūšies veikas skiriamą maksimalią baudmę. Patikslintos baudmės trukmė negali būti trumpesnė už maksimalią baudmę, pagal vykdančiosios valstybės teisę skiriamą už tos pačios rūšies veikas.

3. Jei baudmės pobūdis neatitinka vykdančiosios valstybės teisės, tai tos valstybės kompetentinga institucija gali adaptuoti ją pagal baudmę ar priemonę, numatytą tos valstybės teisėje už tapačias veikas. Adaptuota baudmė ar priemonė turi kuo labiau atitikti išduodančiosios valstybės skirtą baudmę, ir todėl baudmė negali būti konvertuojama į baudą.

4. Adaptuota baudmė neturi apsunkinti išduodančiojoje valstybėje nustatytos baudmės pobūdžio ar trukmės.“

- 7 Šio pamatinio sprendimo 10 straipsnio „Dalinis pripažinimas ir vykdymas“ 1 dalyje numatyta:

„Vykančiosios valstybės kompetentingai institucijai turint galimybę apsvarstyti nuosprendžio pripažinimą ir baudmės vykdymą iš dalies, ji, prieš nusprenddama atsisakyti pripažinti nuosprendį ir vykdyti baudmę, gali pasikonsultuoti su išduodančiosios valstybės kompetentinga institucija, kad būtų pasiektas susitarimas <...>“

- 8 Minėto pamatinio sprendimo 13 straipsnyje nustatyta:

„Kol baudmė nepradėta vykdyti vykdančiojoje valstybėje, išduodančioji valstybė gali panaikinti joje išduotą liudijimą, nurodydama panaikinimo priežastis. Panaikinus liudijimą, vykdančioji valstybė nebevykdo baudmės.“

- 9 Pamatinio sprendimo 2008/909 17 straipsnis „Vykdymą reglamentuojantys teisės aktai“ išdėstytas taip:

„1. Baudmės vykdymą reglamentuoja vykdančiosios valstybės teisė. Laikantis 2 ir 3 dalių nuostatų, tik vykdančiosios valstybės institucijos yra kompetentingos nuspręsti dėl vykdymo tvarkos ir nustatyti visas su tuo susijusias priemones, įskaitant paleidimo nesusėjus terminui ar lygtinai pagrindus.

2. Kompetentinga institucija vykdančiojoje valstybėje atliktinos laisvės atėmimo baudmės laikotarpį sutrumpina visu nelaisvės laikotarpiu, praleistu atliekant laisvės atėmimo baudmę pagal priimtą teismo sprendimą.

3. Vykdančiosios valstybės kompetentinga institucija, gavusi prašymą, informuoja išduodančiosios valstybės kompetentingą instituciją apie taikomas nuostatas dėl galimo paleidimo nesusėjus terminui ar lygtinai. Išduodančioji valstybė gali nuspręsti taikyti šias nuostatas arba panaikinti liudijimą.

4. Valstybės narės gali numatyti, kad priimant sprendimą dėl paleidimo nesusėjus terminui ar lygtinai taip pat būtų galima atsižvelgti į tas išduodančiosios valstybės nurodytas nacionalinės teisės nuostatas, pagal kurias asmuo nustatytu metu turi teisę būti paleistas nesusėjus terminui ar lygtinai.“

- 10 Išduodančiojoje valstybėje priimtas nuosprendis perduodamas vykdančiajai valstybei kartu su liudijimu. Pamatinio sprendimo 2008/909 I priede pateikta tokio liudijimo forma.
- 11 Šios formos I dalies 2 punktą susijęs su „informacija apie bausmės trukmę“. Taigi, išduodančioji valstybė narė visų pirma turi pateikti duomenis, susijusius su, pirma, bendra bausmės trukme (liudijimo I punkto 2 punkto 1 dalis), antra, bendra jau buvusio laisvės atėmimo, kuris skirtas kaip nuosprendžiu paskirta bausmė, trukme, nurodyta dienomis (liudijimo I punkto 2 punkto 2 dalis), ir, trečia, dienų, kurios turi būti atimtos iš bendros nuosprendžio taikymo trukmės dėl kitų priežasčių, nei nurodyta 2 punkto 2 dalyje, skaičiumi (liudijimo I punkto 2 punkto 3 dalis).

Bulgarijos teisė

- 12 Iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad jo priėmimo momentu Pamatinis sprendimas 2008/909 dar nebuvo perkeltas į Bulgarijos teisę.
- 13 *Nakazatelen kodeks* (Baudžiamasis kodeksas) 41 straipsnio 3 dalyje nustatyta:
- „Nuteistojo išdirbtas laikotarpis įskaitomas trumpinant bausmės atlikimo laiką taip: dvi darbo dienos prilyginamos trimis laisvės atėmimo dienoms.“
- 14 *Nakazatelno protsesualen kodeks* (Baudžiamojo proceso kodeksas, toliau – NPK) 457 straipsnio, susijusio su perduotų nuteistųjų bausmės vykdymu, 4–6 dalyse numatyta:
- „4. Jei Bulgarijos Respublikos įstatyme numatyta maksimali laisvės atėmimo bausmės už padarytą nusikaltimą trukmė yra mažesnė nei nuosprendyje nustatyta trukmė, teismas sumažina skirtą bausmę iki šios trukmės. Jei Bulgarijos Respublikos įstatyme nenumatyta laisvės atėmimo bausmė už padarytą nusikaltimą, teismas nustato bausmę, kuri kuo labiau atitinka nuosprendžiu skirtą bausmę.
5. Suėmimo laikotarpis ir nuosprendį priėmusioje valstybėje jau atlikta bausmė įskaitomi ir – jei bausmės skirtingos – į juos atsižvelgiama nustatant bausmės trukmę.
6. Nuosprendžiu skirtos papildomos bausmės turi būti vykdomos, jei jos numatytos atitinkamuose Bulgarijos įstatymuose ir jei jos nebuvo įvykdytos nuosprendį priėmusioje valstybėje.“
- 15 Remiantis 2013 m. lapkričio 12 d. *Varhoven kasatsionen sad* (Aukščiausiasis kasacinis teismas, Bulgarija) aiškinamuoju sprendimu Nr. 3/13, NPK 457 straipsnio 5 dalis, siejama su *Nakazatelen kodeks* (Baudžiamasis kodeksas) 41 straipsnio 3 dalimi, turi būti aiškinama taip, kad, siekdamas sutrumpinti bausmės atlikimo laiką, teismas turi atsižvelgti į viešuosius darbus, kuriuos nuosprendį priėmusioje valstybėje dirbo perduotas nuteistas Bulgarijos pilietis, dvi darbo dienas prilygindamas trimis laisvės atėmimo dienoms, nebent nuosprendį priėmusi valstybė jau įskaičiavo šį laikotarpį ir atitinkamai sutrumpino minėtos bausmės atlikimo laiką.
- 16 Prašyme priimti prejudicinį sprendimą jį pateikęs teismas pažymėjo, kad šis aiškinamasis sprendimas jam yra privalomas.
- 17 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas papildomai pažymi, kad nei pagal įstatymą, nei pagal aiškinamąjį sprendimą nereikalaujama pranešti išduodančiajai valstybei arba gauti jos nuomonės ar sutikimo dėl tokio bausmės atlikimo laiko sutrumpinimo.

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 18 2012 m. lapkričio 28 d. nuosprendžiu *Retten i Glostrup* (Glostrupo teismas, Danija) Bulgarijos piliečiui A. Ognyanov skyrė subendrintą penkiolikos metų laisvės atėmimo bausmę už nužudymą ir plėšimą sunkinančiomis aplinkybėmis.
- 19 Iš pradžių A. Ognyanov Danijoje buvo laikomas suimtas nuo 2012 m. sausio 10 d. iki tų pačių metų lapkričio 28 d., t. y. dienos, kai įsiteisėjo dėl jo priimtas nuosprendis.
- 20 Paskui nuo 2012 m. lapkričio 28 d. jis atliko dalį jam paskirtos laisvės atėmimo bausmės Danijoje iki 2013 m. spalio 1 d., t. y. dienos, kai buvo perduotas Bulgarijos institucijoms.
- 21 Įkalinimo Danijoje laikotarpiu A. Ognyanov dirbo nuo 2012 m. sausio 23 d. iki 2013 m. rugsėjo 30 d.
- 22 Iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad Danijos institucijos, perduodamos A. Ognyanov Bulgarijos institucijoms, rėmėsi Pamatiniu sprendimu 2008/909. Jos paprašė atitinkamų Bulgarijos institucijų pateikti informaciją apie bausmę, kurią pastarosios planuoja vykdyti, ir apie lygtiniam paleidimui nesusėjus terminui taikytinas normas. Šiuo klausimu jos aiškiai nurodė, kad Danijos įstatymai neleidžia taikyti suinteresuotajam asmeniui laisvės atėmimo bausmės laiko sutrumpinimo dėl jo įkalinimo laikotarpiu dirbto darbo.
- 23 Sprendime dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą nenurodytą dieną *Sofiyska gradska prokuratura* (Sofijos miesto prokuratūra, Bulgarija), vadovaudamasi NPK 457 straipsniu, kreipėsi į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusi teisimą, kad šis išspręstų klausimus, susijusius su Danijos teismo dėl A. Ognyanov priimto nuosprendžio vykdymu.
- 24 Atsižvelgęs į aiškinamajame sprendime padarytą išvadą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas kelia klausimą, ar, siekdamas nustatyti A. Ognyanov likusią vykdytiną bausmės dalį, jis turi atsižvelgti į laikotarpį, kuriuo šis dirbo kalėdamas Danijoje. Jeigu taip, suinteresuotajam asmeniui bausmės atlikimo laikas būtų sutrumpintas ne vienais metais aštuoniais mėnesiais ir dvidešimčia dienų, o dvejais metais šešiais mėnesiais ir dvidešimt keturiomis dienomis, todėl jis galėtų būti paleistas į laisvę anksčiau termino. Šis teismas papildomai pažymėjo, kad Pamatiniame sprendime 2008/909 tokia galimybė sutrumpinti bausmės atlikimo laiką nenumatyta.
- 25 Sprendime dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą jį pateikęs teismas išdėsto priežastis, dėl kurių jis priverstas konstatuoti, kad Bulgarijos teisė neatitinka susijusių Pamatinio sprendimo 2008/909 nuostatų.
- 26 Iš tiesų, šio teismo nuomone, pirma, pagal Pamatinio sprendimo 2008/909 17 straipsnio 1 dalį vykdančiosios valstybės teismas įgaliotas nuspręsti, koku būdu „bus“ vykdoma bausmė, tačiau neturi teisės iš naujo teisiškai vertinti išduodančiojoje valstybėje jau įvykdytos bausmės. Taigi, anot minėto teismo, kompetentingos vykdančiosios valstybės institucijos negali trumpinti likusios įvykdyti bausmės laiko dėl išduodančiosios valstybės įkalinimo įstaigoje dirbto darbo.
- 27 Antra, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nuomone, pagal Pamatinio sprendimo 2008/909 17 straipsnio 2 dalį vykdančioji valstybė privalo įskaityti visą išduodančiojoje valstybėje nuteisto asmens iki jo perdavimo dienos atliktos bausmės laikotarpį; visiško įskaitymo tikslas negali būti pasiektas, jei minėtų kompetentingų vykdančiosios valstybės institucijų įskaitomas laikotarpis būtų trumpesnis arba ilgesnis už pagal išduodančiosios valstybės teisę atliktos bausmės laikotarpį. Taigi, jo nuomone, ilgesnio už faktinį įkalinimą laikotarpio įskaitymas pažeistų šią nuostatą.
- 28 Be to, šio teismo nuomone, kitos dvi Pamatinio sprendimo 2008/909 nuostatos, kuriose numatyta galimybė sutrumpinti bausmės atlikimo laiką, t. y. jo 8 straipsnio 2 dalis ir 10 straipsnio 1 dalis, jo nagrinėjamoje byloje akivaizdžiai netaikomos.

29 Būtent tokiomis aplinkybėmis *Sofiyski gradski sad* (Sofijos miesto teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

- „1. Ar pagal Pamatinio sprendimo 2008/909 nuostatas vykdančiajai valstybei leidžiama byloje dėl perdavimo sutrumpinti išduodančiojoje valstybėje paskirtos laisvės atėmimo bausmės atlikimo laiką dėl išduodančiojoje valstybėje atliekant šią bausmę nuteistojo dirbto darbo, jeigu:
- a) bausmės atlikimo laiko sutrumpinimą lemia vykdančiosios valstybės įstatymo taikymas bausmės vykdymui pagal [Pamatinio sprendimo 2008/909] 17 straipsnio 1 dalį. Ar pagal šią nuostatą leidžiama taikyti vykdančiosios valstybės įstatymą dėl bausmės vykdymo jau byloje dėl perdavimo aplinkybėmis, atsiradusiomis tuo metu, kai nuteistasis dar priklausė išduodančiosios valstybės jurisdikcijai (būtent buvimo išduodančiosios valstybės įkalinimo įstaigoje metu atliktam darbui)?
 - b) bausmės atlikimo laikas trumpinamas dėl įskaitymo pagal [Pamatinio sprendimo 2008/909] 17 straipsnio 2 dalį. Ar pagal šią nuostatą leidžiama įskaityti ilgesnį laikotarpį nei pagal išduodančiosios valstybės įstatymą nustatyta įkalinimo trukmė, kai taikomas vykdančiosios valstybės įstatymas ir dėl to išduodančiojoje valstybėje atsiradusi aplinkybė (išduodančiosios valstybės įkalinimo įstaigoje atliktas darbas) teisiškai vertinama naujai?
2. Jeigu nurodytam bausmės atlikimo laiko trumpinimui taikomos šios ar kitos Pamatinio sprendimo [2008/909] nuostatos, ar reikia pranešti išduodančiajai valstybei, kai ši to aiškiai prašė, ir ar byla dėl perdavimo nutraukтина, jei ši valstybė pareiškia prieštaravimą? Jei pranešti būtina, ar turi būti pateikiamas bendras ir abstraktus pranešimas dėl taikomos teisės, ar apie konkrečios bausmės atlikimo laiko sutrumpinimą, kurį teismas taikys tam tikram nuteistajam?
3. Jeigu Teisingumo Teismas nuspręstų, kad pagal Pamatinio sprendimo 2008/909 17 straipsnio 1 ir 2 dalių nuostatas neleidžiama sutrumpinti bausmės atlikimo laiko, kaip tai padarė vykdančioji valstybė, remdamasi savo vidaus teise (dėl išduodančiojoje valstybėje dirbto darbo), ar su Sąjungos teise suderinamas nacionalinio teismo sprendimas vis dėlto taikyti nacionalinį įstatymą, nes jis švelnesnis už šio pamatinio sprendimo 17 straipsnį?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

- 30 Savo pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Pamatinio sprendimo 2008/909 17 straipsnio 1 ir 2 dalys turi būti aiškinamos taip, kad pagal jas draudžiama nacionalinė norma, aiškinama taip, kad pagal ją vykdančiajai valstybei leidžiama sutrumpinti nuteistojo bausmės atlikimo laiką dėl įkalinimo išduodančiojoje valstybėje metu jo dirbto darbo, kai kompetentingos pastarosios valstybės institucijos, vadovaudamosi jos teise, nesutrumpino bausmės vykdymo laiko.
- 31 Šiuo klausimu primintina, kad pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką aiškinant Sąjungos teisės nuostatą reikia atsižvelgti ne tik į jos tekstą, bet ir į kontekstą ir teisės akto, kuriame ji įtvirtinta, tikslus (2015 m. liepos 16 d. Sprendimo *Lanigan*, C-237/15 PPU, ES:C:2015:474, 35 punktas).
- 32 Kalbant apie Pamatinio sprendimo 2008/909 17 straipsnio 1 ir 2 dalis, pažymėtina, jog nors minėto straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad „[b]ausmės vykdymą reglamentuoja vykdančiosios valstybės teisė“, vis dėlto, kaip savo išvados 63 punkte pažymėjo generalinis advokatas, joje nepatikslinama, ar kalbama apie bausmės vykdymą nuo to momento, kai išduodančiojoje valstybėje buvo priimtas nuosprendis, ar tik nuo to momento, kai nuteistasis perduodamas vykdančiajai valstybei.

- 33 Dėl Pamatinio sprendimo 2008/909 17 straipsnio 2 dalies pažymėtina, kad joje nustatyta: „Kompetentinga institucija vykdančiojoje valstybėje atliktinos laisvės atėmimo bausmės laikotarpį sutrumpina visu nelaisvės laikotarpiu, praleistu atliekant laisvės atėmimo bausmę pagal priimtą teismo sprendimą.“ Remiantis šia nuostata, kuri pagrįsta prielaida, kad nuteistasis prieš tai, kai jis perduodamas, gali atlikti dalį bausmės išduodančiojoje valstybėje, negalima nustatyti, ar vykdančioji valstybė, atsižvelgusi į nuteistojo išduodančiosios valstybės įkalinimo įstaigoje atliktą darbą, gali trumpinti likusios bausmės laiką.
- 34 Vadinasi, svarbu atsižvelgti į Pamatinio sprendimo 2008/909 17 straipsnio kontekstą. Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad šis straipsnis įtvirtintas minėto pamatinio sprendimo II skyriuje „Nuosprendžių pripažinimas ir bausmių vykdymas“. Šiame skyriuje, sudarytame iš 4–25 straipsnių, principų seka įtvirtinta chronologine tvarka.
- 35 Pirmiausia, kaip savo išvados 100 punkte pripažino generalinis advokatas, Pamatinio sprendimo 2008/909 4–14 straipsniuose įtvirtintos normos, kurias valstybės narės turi taikyti, siekdamos pradėti nuteistojo perdavimą. Taigi, šio pamatinio sprendimo 4–6 straipsniuose pirmiausiai patikslinama nuosprendžių ir liudijimų perdavimo vykdančiajai valstybei tvarka. Paskui minėto pamatinio sprendimo 7–14 straipsniuose įtvirtinti principai, taikytini sprendimams dėl nuosprendžių pripažinimo ir sprendimams dėl bausmių vykdymo.
- 36 Konkrečiai kalbant, to paties pamatinio sprendimo 8 straipsnyje nustatytos griežtos sąlygos, kuriomis vykdančiosios valstybės kompetentinga institucija gali nuspręsti išduodančiojoje valstybėje nustatytą bausmę adaptuoti; taigi jos yra vienintelės pagrindinės minėtai institucijai tenkančios pareigos pripažinti jai perduotą nuosprendį ir vykdyti bausmę, kurios trukmė ir pobūdis atitinka išduodančiojoje valstybėje priimtame nuosprendyje paskirtas bausmes, išimtyms.
- 37 Be to, iš Pamatinio sprendimo 2008/909 13 straipsnio matyti, kad išduodančioji valstybė išsaugo teisę panaikinti liudijimą, kol „bausmė nepradėta vykdyti vykdančiojoje valstybėje“.
- 38 Toliau Pamatinio sprendimo 2008/909 15 straipsnyje įtvirtinta nuteistojo perdavimui taikytina tvarka, o jo 16 straipsnyje – specialiosios nuostatos, taikomos asmens tranzito per kitos valstybės narės teritoriją atveju.
- 39 Pamatinio sprendimo 2008/909 17 straipsnis yra prieš jį įtvirtintų nuostatų tęsinys ir jame įtvirtinti principai, taikytini bausmės vykdymui nuteistąjį perdavus vykdančiosios valstybės kompetentingoms institucijoms.
- 40 Darytina išvada, kad Pamatinio sprendimo 2008/909 17 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad suinteresuotojo asmens išduodančiosios valstybės teritorijoje iki jo perdavimo į vykdančiąją valstybę atliktos bausmės daliai, taip pat ir klausimui dėl galimybės sutrumpinti bausmę, taikytina vien išduodančiosios valstybės teisė. Dėl vykdančiosios valstybės teisės pažymėtina, kad ji taikytina tik bausmės, kurią šiam asmeniui liko atlikti po šio perdavimo vykdančiosios valstybės teritorijoje, daliai.
- 41 Toks aiškinimas taip pat išplaukia iš Pamatinio sprendimo 2008/909 I priede pateiktos liudijimo formos.
- 42 Šiuo klausimu pažymėtina, kad tokia liudijimo forma – standartinės formos dokumentas, kurį turi užpildyti išduodančiosios valstybės institucijos, o paskui kartu su nuosprendžiu perduoti kompetentingai vykdančiosios valstybės institucijai. Pagal Pamatinio sprendimo 2008/909 8 straipsnio 1 dalį vykdančiosios valstybės kompetentinga institucija pripažįsta nuosprendį, remdamasi šiame liudijime išduodančiosios valstybės kompetentingos institucijos pateikta informacija.

- 43 Kaip matyti iš šios liudijimo formos i dalies 2.2 punkto, susijusio su informacija apie bausmės trukmę, išduodančioji valstybė privalo dienomis nurodyti visą jau atliktos laisvės atėmimo bausmės, paskirtos atitinkamu nuosprendžiu, laikotarpį. Šios lentelės i dalies 2.3 punkte išduodančioji valstybė privalo dienomis nurodyti dienų, kurios turi būti atimtos iš bendros nuosprendžio taikymo trukmės dėl kitų priežasčių, nei nurodyta i dalies 2.2 punkte, skaičių. Neišsamus šių „kitų priežasčių“ sąrašas pateiktas ir šio priedo i dalies 2.3 punkte; jame nurodytos tokios priežastys, kaip atleidimas nuo bausmės ar malonė. Taigi, kaip savo išvados 116 punkte pažymėjo generalinis advokatas, šiame i dalies 2.3 punkte išduodančioji valstybė narė gali pateikti papildomos informacijos, jei dėl ypatingų aplinkybių, pavyzdžiui, dėl nuteistojo įkalinimo įstaigoje atlikto darbo, jau buvo sutrumpintas bausmės atlikimo laikas.
- 44 Iš to, kas išdėstyta, darytina išvada, kad, prieš vykdančiajai valstybei pripažįstant nuosprendį ir perduodant nuteistąjį į šią valstybę, išduodančioji valstybė privalo nustatyti su jos teritorijoje atliktos bausmės dydžiu susijusį sutrumpintą bausmės atlikimo laiką. Vien šiai valstybei priklauso kompetencija už iki perdavimo atliktą darbą sutrumpinti bausmės atlikimo laiką ir prireikus nurodyti vykdančiajai valstybei šį sutrumpintą laiką Pamatinio sprendimo 2008/909 4 straipsnyje numatyta liudijime. Taigi, vykdančioji valstybė negali pakeisti savo bausmių vykdymo teise ir visų pirma savo nacionaliniais įstatymais, susijusiais su bausmės atlikimo laiko sutrumpinimu, išduodančiosios valstybės teisės, kiek ji susijusi su bausmės dalimi, kurią suinteresuotasis asmuo jau atliko pastarosios valstybės teritorijoje.
- 45 Nagrinėjamu atveju iš Teisingumo Teismui pateiktų dokumentų matyti, kad Danijos kompetentingos institucijos aiškiai nurodė Bulgarijos kompetentingoms institucijoms, kad Danijos įstatyme nenumatytas paskirtos laisvės atėmimo bausmės atlikimo laiko trumpinimas dėl atliekant šią bausmę nuteistojo dirbto darbo. Taigi, vykdančiosios valstybės institucija, įgaliota spręsti klausimus dėl bausmių vykdymo, kaip antai prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, negali sutrumpinti bausmės atlikimo laiko, susijusio su nuteistojo išdavusiosios valstybės teritorijoje atliktos bausmės dalimi, jeigu pastarosios valstybės institucijos nesutrumpino bausmės atlikimo laikotarpio vadovaudamosi savo nacionaline teise.
- 46 Galiausiai, aiškinant priešingai, galėtų kilti grėsmė pagal Pamatinį sprendimą 2008/909 siekiamiems tikslams, tarp kurių, be kita ko, yra tarpusavio pripažinimo principas, kuris, kaip nurodyta šio pamatinio sprendimo 1 konstatuojamojoje dalyje, aiškinamas kartu su SESV 82 straipsnio 1 dalimi, yra teismo bendradarbiavimo civilinėse ir baudžiamosiose bylose Sąjungoje pagrindas (šiuo klausimu žr. 2016 m. balandžio 5 d. Sprendimo *Aranyosi ir Căldăraru*, C-404/15 ir C-659/15 PPU, ES:C:2016:198, 79 punktą).
- 47 Šiuo klausimu Pamatinio sprendimo 2008/909 5 konstatuojamojoje dalyje pabrėžta, kad šis bendradarbiavimas pagrįstas ypatingu tarpusavio pasitikėjimu kitų valstybių narių teisinėmis sistemomis.
- 48 Aplinkybė, kad vykdančiosios valstybės nacionalinis teismas, pripažinęs išdavusiosios valstybės teismo priimtą nuosprendį ir perdavus nuteistąjį vykdančiosios valstybės institucijoms, vadovaudamasis savo nacionaline teise sutrumpina bausmės atlikimo laiką, susijusį su nuteistojo išdavusiosios valstybės teritorijoje atliktos bausmės dalimi, kai pastarosios valstybės kompetentingos institucijos nesutrumpino bausmės atlikimo laikotarpio vadovaudamosi savo nacionaline teise, galėtų pakenkti ypatingam tarpusavio pasitikėjimui kitų valstybių narių teisinėmis sistemomis.
- 49 Iš tiesų tokiu atveju vykdančiosios valstybės nacionalinis teismas atgaline data taikytų savo nacionalinę teisę bausmės daliai, atliktai išduodančiosios valstybės jurisdikcijai priklausančioje teritorijoje. Jis iš naujo nagrinėtų minėtos valstybės teritorijoje atlikto įkalinimo laikotarpį, o tai prieštarautų tarpusavio pripažinimo principui.

- 50 Be to, iš Pamatinio sprendimo 2008/909 3 straipsnio 1 dalies matyti, kad nuosprendžio pripažinimu ir bausmės vykdymu kitoje valstybėje narėje nei minėtą nuosprendį priėmusioji siekiama sudaryti palankesnes sąlygas socialinei nuteistojo reintegracijai. Taigi pažeidus tarpusavio pripažinimo principą taip pat būtų pakenkta ir šiam tikslui.
- 51 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti, kad Pamatinio sprendimo 2008/909 17 straipsnio 1 ir 2 dalys turi būti aiškinamos taip, kad pagal jas draudžiama nacionalinės teisės norma, aiškinama taip, kad pagal ją vykdančiajai valstybei leidžiama sutrumpinti nuteistojo bausmės atlikimo laiką dėl įkalinimo išduodančiojoje valstybėje metu jo dirbto darbo, kai pastarosios valstybės kompetentingos institucijos nesutrumpino bausmės atlikimo laikotarpio vadovaudamosi savo nacionaline teise.

Dėl antrojo klausimo

- 52 Savo antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės nori sužinoti, ar tuo atveju, jeigu pagal Pamatinio sprendimo 2008/909 17 straipsnį vykdančiosios valstybės kompetentingai institucijai būtų leidžiama sutrumpinti nuteistojo bausmės atlikimo laiką, kaip nagrinėjama pagrindinėje byloje, dėl įkalinimo išduodančiojoje valstybėje metu jo dirbto darbo, vykdančioji valstybė turėtų pranešti išduodančiajai valstybei apie tokį sutrumpinimą, kai ši to aiškiai prašė. Jeigu į šį klausimą būtų atsakyta teigiamai, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas kelia klausimą dėl informacijos, kurią reiktų pateikti tokiu atveju, pobūdžio.
- 53 Atsižvelgiant į pirmojo klausimo atsakymą, nereikia nagrinėti antrojo klausimo.

Dėl trečiojo klausimo

- 54 Trečiuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar Sąjungos teisė turi būti aiškinama taip, kad pagal ją nacionaliniam teismui draudžiama taikyti tokią nacionalinės teisės normą, kaip antai nagrinėjamą pagrindinėje byloje, kuri pripažinta prieštaraujančia Pamatinio sprendimo 2008/909 17 straipsnio 1 ir 2 dalims, dėl to, kad ši nacionalinės teisės norma yra švelnesnė nei minėta Sąjungos teisės nuostata.
- 55 Pirmiausia reikia pabrėžti, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo nurodytas švelnesnio baudžiamojo įstatymo taikymo atgaline data principas paremtas prielaida, kad Bulgarijos teisė, konkrečiai kalbant, šios teisės normos bausmių mažinimo klausimais, taikytina taip pat ir A. Ognyanov įkalinimo Danijoje laikotarpiui iki jo perdavimo į Bulgariją. Tačiau, kaip matyti iš atsakymo į pirmąjį klausimą, tokia prielaida klaidinga.
- 56 Atsižvelgiant į tai, dar reikia pažymėti, kad, skirtingai nei, atrodo, teigia prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas ir Europos Komisija, Pamatinis sprendimas 2008/909 nėra tiesiogiai veikiantis. Iš tiesų šis pamatinis sprendimas buvo priimtas remiantis buvusiu Sąjungos trečiuoju ramsčiu, konkrečiai kalbant, vadovaujantis ES 34 straipsnio 2 dalies b punktu. Šioje nuostatoje numatyta, kad, pirma, pamatiniai sprendimai valstybėms narėms yra privalomi rezultatų, kuriuos reikia pasiekti, atžvilgiu, bet palieka nacionalinėms valdžios institucijoms galimybę pasirinkti jų įgyvendinimo formą ir būdus ir, antra, pamatiniai sprendimai nėra tiesiogiai veikiantys.
- 57 Šiuo klausimu reikia priminti, kad pagal Protokolo Nr. 36 dėl pereinamojo laikotarpio nuostatų, pridėto prie Sutarčių, 9 straipsnį, kol įsigalios Lisabonos sutartis, Sąjungos institucijų, organų ir įstaigų aktų, priimtų remiantis ES sutartimi, teisinė galia išlieka tol, kol įgyvendinant Sutaris šie aktai bus panaikinti, anuluoti arba iš dalies pakeisti. Pamatinis sprendimas 2008/909 nebuvo panaikintas, anuluotas arba iš dalies pakeistas, taigi toliau turi teisinę galią pagal ES 34 straipsnio 2 dalies b punktą.

- 58 Be to, nors, kaip numatyta ES 34 straipsnio 2 dalies b punkte, pamatiniai sprendimai negali veikti tiesiogiai, pagal nusistovėjusią teismo praktiką dėl jų privalomojo pobūdžio nacionalinėms valdžios institucijoms, ypač nacionaliniams teismams, kyla pareiga aiškinti nacionalinę teisę laikantis Sąjungos teisės (žr. 2012 m. rugsėjo 5 d. Sprendimo *Lopes Da Silva Jorge*, C-42/11, ES:C:2012:517, 53 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).
- 59 Nacionaliniai teismai, taikydami nacionalinę teisę, turi ją aiškinti kuo labiau atsižvelgdami į aptariamo pamatinio sprendimo formuluotę ir tikslą, kad būtų pasiektas jame numatytas rezultatas. Ši pareiga nacionalinę teisę aiškinti taip, kad aiškinimas atitiktų Sąjungos teisę, iš tiesų pagrįsta pačia ESV sutarties sistema, nes sudaro sąlygas, kad nacionaliniai teismai, nagrinėdami gautas bylas, pagal savo kompetenciją užtikrintų visišką Sąjungos teisės veiksmingumą (žr. 2012 m. rugsėjo 5 d. Sprendimo *Lopes Da Silva Jorge*, C-42/11, ES:C:2012:517, 54 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).
- 60 Be to, iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad jo pateikimo dieną Pamatinis sprendimas 2008/909 dar nebuvo perkeltas į Bulgarijos teisę, nors pagal šio pamatinio sprendimo 29 straipsnį jis turėjo būti perkeltas iki 2011 m. gruodžio 5 d.
- 61 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas privalo užtikrinti visišką Teisingumo Teismo pateikto Sąjungos teisės išaiškinimo veiksmingumą nuo dienos, kai pasibaigia šiam pamatiniam sprendimui perkelti į vidaus teisę nustatytas terminas (šiuo klausimu pagal analogiją žr. 2006 m. liepos 4 d. Sprendimo *Adeneler ir kt.*, C-212/04, ES:C:2006:443, 115 ir 124 punktus).
- 62 Vis dėlto reikia priminti, kad principui, pagal kurį nacionalinės teisės aiškinimas turi atitikti Sąjungos teisę, taikomi tam tikri apribojimai.
- 63 Pavyzdžiui, nacionalinio teismo pareiga aiškinant ir taikant ginčui svarbias nacionalinės teisės normas atsižvelgti į pamatinio sprendimo tekstą apribota bendrųjų teisės principų, ypač teisinio saugumo ir negaliojimo atgal principų (žr. 2005 m. birželio 16 d. Sprendimo *Pupino*, C-105/03, ES:C:2005:386, 44 punktą ir 2012 m. rugsėjo 5 d. Sprendimo *Lopes Da Silva Jorge*, C-42/11, ES:C:2012:517, 55 punktą).
- 64 Pagal šiuos principus, be kita ko, draudžiama, kad ši pareiga galėtų, remiantis pamatiniu sprendimu ir neatsižvelgiant į jį įgyvendinantį valstybės narės įstatymą, lemti jo nuostatas pažeidusių asmenų baudžiamosios atsakomybės nustatymą arba sugriežtinimą (žr. 2005 m. birželio 16 d. Sprendimo *Pupino*, C-105/03, ES:C:2005:386, 45 punktą).
- 65 Nagrinėjamu atveju pareiga pateikti Sąjungos teisę atitinkantį aiškinimą reiškia, kad pagal Bulgarijos teisę A. Ognyanov bausmės atlikimo laikas negali būti sutrumpintas dėl jo darbo, dirbto įkalinimo Danijoje metu, ir šis klausimas iš tikrųjų priklauso išimtinai pastarosios valstybės narės kompetencijai. Tačiau dėl jos nenutinka taip, kad nustatoma A. Ognyanov baudžiamoji atsakomybė arba ji sugriežtinama, taip pat pastarojo nenaudai nepakeičiama jam 2012 m. lapkričio 28 d. *Retten i Glostrup* (Glostrupo teismas) sprendimu paskirtos bausmės trukmė.
- 66 Pareiga pateikti Sąjungos teisę atitinkantį aiškinimą nustoja egzistuoti, jei nacionalinė teisė negali būti taikoma taip, kad pasiektų tikslą, suderinamą su pamatinio sprendimo tikslu. Kitaip tariant, principas, pagal kurį nacionalinės teisės aiškinimas turi atitikti Sąjungos teisę, negali pagrįsti nacionalinės teisės *contra legem* aiškinimo. Vis dėlto pagal šį principą reikalaujama, kad nacionalinis teismas prireikus atsižvelgtų į visą nacionalinės teisės sistemą, siekdamas nustatyti, koku mastu ji turi būti taikoma, kad būtų išvengta priešingo nei pamatiniu sprendimu siekiamo rezultato (žr. 2005 m. birželio 16 d. Sprendimo *Pupino*, C-105/03, ES:C:2005:386, 47 punktą ir 2012 m. rugsėjo 5 d. Sprendimo *Lopes Da Silva Jorge*, C-42/11, ES:C:2012:517, 55 ir 56 punktus).

- 67 Atsižvelgiant į tai, svarbu pažymėti, kad Sąjungos teisę atitinkančio aiškinimo reikalavimas apima visiems nacionaliniams teismams, taip pat ir priimantiems sprendimus kaip galutinę instanciją, nustatytą pareigą prireikus pakeisti nusistovėjusią teismo praktiką, jeigu paaiškėja, kad ši praktika pagrįsta su pamatinio sprendimo tikslais nesuderinamu nacionalinės teisės išaiškinimu (pagal analogiją žr. 2016 m. balandžio 19 d. Sprendimo *DI*, C-441/14, ES:C:2016:278, 33 punktą ir 2016 m. liepos 5 d. Sprendimo *Ognyanov*, C-614/14, ES:C:2016:514, 35 punktą).
- 68 Nagrinėjamu atveju iš Teisingumo Teismui pateiktų dokumentų matyti, kad pagrindinėje byloje nagrinėjama nacionalinės teisės norma, pagal kurią siekdama sutrumpinti bausmės atlikimo laiką vykdančiosios valstybės kompetentinga nacionalinė institucija turi atsižvelgti į viešuosius darbus, kuriuos nuosprendį priėmusioje valstybėje dirbo perduotas nuteistas Bulgarijos pilietis, nustatyta *Varhoven kasatsionen sad* (Aukščiausiasis kasacinis teismas) aiškinamajame sprendime aiškinant NPK 457 straipsnio 5 dalį kartu su Baudžiamojo kodekso 41 straipsnio 3 dalimi.
- 69 Taigi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pagrindinėje byloje negali pagrįstai manyti, jog neturi galimybės aiškinti nagrinėjamos nacionalinės teisės nuostatos taip, kad ji atitiktų Sąjungos teisę, vien dėl to, jog *Varhoven kasatsionen sad* (Aukščiausiasis kasacinis teismas) pateikė tokį šios nuostatos išaiškinimą, kuris neatitiko Sąjungos teisės (šiuo klausimu žr. 2016 m. balandžio 19 d. Sprendimo *DI*, C-441/14, ES:C:2016:278, 34 punktą).
- 70 Šiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas privalo užtikrinti visišką Pamatinio sprendimo 2008/909 veiksmingumą, jei būtina, savo iniciatyva atsisakydamas taikyti *Varhoven kasatsionen sad* (Aukščiausiasis kasacinis teismas) aiškinimą, kai tas aiškinimas neatitinka Sąjungos teisės (šiuo klausimu žr. 2016 m. liepos 5 d. Sprendimo *Ognyanov*, C-614/14, ES:C:2016:514, 36 punktą).
- 71 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į trečiąją klausimą reikia atsakyti: Sąjungos teisė turi būti aiškinama taip, kad nacionalinis teismas privalo atsižvelgti į visą nacionalinės teisės sistemą ir turi ją aiškinti kuo labiau atsižvelgdamas į Pamatinio sprendimo 2008/909 formuluotę ir tikslą, kad būtų pasiektas jame numatytas rezultatas, jei būtina, savo iniciatyva atsisakydamas taikyti nacionalinio galutinės instancijos teismo aiškinimą, kai tas aiškinimas neatitinka Sąjungos teisės.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 72 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

1. 2008 m. lapkričio 27 d. Tarybos pamatinio sprendimo 2008/909/TVR dėl nuosprendžių baudžiamosiose bylose tarpusavio pripažinimo taikymo skiriant laisvės atėmimo bausmes ar su laisvės atėmimu susijusias priemones, siekiant jas vykdyti Europos Sąjungoje, iš dalies pakeisto 2009 m. vasario 26 d. Tarybos pamatiniu sprendimu 2009/299/TVR, 17 straipsnio 1 ir 2 dalys turi būti aiškinamos taip, kad pagal jas draudžiama nacionalinės teisės norma, aiškinama taip, kad pagal ją vykdančiajai valstybei leidžiama sutrumpinti nuteistojo bausmės atlikimo laiką dėl įkalinimo išduodančiojoje valstybėje laikotarpiu jo dirbto darbo, kai pastarosios valstybės kompetentingos institucijos nesutrumpino bausmės atlikimo laikotarpio vadovaudamosi pastarosios valstybės teise.

2. Sąjungos teisė turi būti aiškinama taip, kad nacionalinis teismas privalo atsižvelgti į visą nacionalinės teisės sistemą ir turi ją aiškinti kuo labiau atsižvelgdamas į Pamatinio sprendimo 2008/909, iš dalies pakeisto Pamatiniu sprendimu 2009/299, formuluotę ir tikslą, kad būtų pasiektas jame numatytas rezultatas, jei būtina, savo iniciatyva atsisakydamas taikyti nacionalinio galutinės instancijos teismo aiškinimą, kai tas aiškinimas neatitinka Sąjungos teisės.

Parašai.